



Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

SKRIFTLIG HØRINGSINNSPILL UTDANNINGS- OG FORSKNINGSKOMITEEN

Tusen takk for muligheten til å komme med skriftlig innspill til statsbudsjettet 2025.

Fellesskolens rolle i velferdssamfunnet

For oss i Skolenes landsforbund er fellesskolen ikke bare hjertet i vårt utdanningssystem, men også en nøkkelfaktor i det velferdssamfunnet vi ønsker at Norge skal være. Fellesskolen gir alle lik rett til utdanning, lik rett til å trives, uansett hvor man bor, og uavhengig av økonomisk bakgrunn, kjønn, livssyn og nasjonalitet. Fellesskolen forebygger utenforskap og ivaretar de mest sårbare av barna våre.

I dag – i 2024 – har vi liggende på bordet flere meldinger og strategier som for den norske fellesskolen gir en god retning. For eksempel fullføringsreformen og stortingsmeldingen om en mer praktisk skole. Ambisjonene er mange og gode, men forutsetningen for å lykkes med de politiske satsningene er at det må følge med tilstrekkelig med midler. Spesielt i lys av den økonomiske situasjonen kommune-Norge står i akkurat nå.

Mer praktisk skole

I statsbudsjettet bevilges det totalt 219 millioner til å følge opp den nevnte stortingsmeldingen om mer praktisk skole, og vi er positive til de foreslåtte tiltakene. Vi er imidlertid bekymret for om kommunene og fylkeskommunene er godt nok rustet økonomisk til å gjennomføre de foreslåtte tiltakene.

Skolenes landsforbund etterlyser videreføring av satsningen på fysiske lærebøker i grunnskolen. Selv om regjeringen foreslår å bruke åtte millioner på å styrke skolebibliotekene som del av en leselyststrategi, løser ikke dette mangelen på læremidler. Den økonomiske situasjonen ute i kommunene gjør at det også kuttes i lisenser for digitale hjelpemidler ifølge våre medlemmer og tillitsvalgte. Med andre ord; det mangler både fysiske og digitale læremidler.

Yrkesfag

Skolenes landsforbund støtter de mange positive tiltakene innen yrkesfag, både tiltak for økt gjennomføring, flere læreplaner og bruk av ordningen med «Fagbrev på jobb». Vi er også glad for etableringen av et nasjonalt senter for yrkesfag, som egen enhet under Utdanningsdirektoratet, men er usikker på om 10 millioner er tilstrekkelig og om plasseringen i Molde er formålstjenlig. Senteret kan få en koordinerende rolle for alle nasjonale ressurser som skal bistå skolene og utvikle en verktøykasse og virkemidler til den praktiske skolen. I dette arbeidet tror Skolenes landsforbund det er fordelaktig at senteret samarbeider med både næringsliv, samarbeidsrådet for yrkesopplæringen og faglige råd (SRY), mm. For å lykkes med det nasjonale senteret må det en helhjertet satsing til, noe som må gjenspeiles i de kommende statsbudsjettene.



Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

Skolenes landsforbund er imidlertid bekymret for at de positive tiltakene innen yrkesfag ikke viser ønsket resultat når fylkeskommunenes kutter i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Skolemiljø

Skolenes landsforbund har lenge pratet om viktigheten av tverrfaglig samarbeid i det forebyggende arbeidet, så vi er veldig positive til forslaget om både beredskapsteam og skolemiljøteam. Men, vi får oftere og oftere tilbakemelding fra både medlemmer og tillitsvalgte at den hardt pressede kommuneøkonomien tvinger frem store kutt i barnehage, skole og SFO. Og når kommunene skal utøve den ekstremporten det er å prioritere mellom kutt i velferdstjenester, så er det de stillingene som ikke er lovpålagt som forsvinner først. For eksempel de sårt trengte miljøterapeutene. Intensjonen med skolemiljøteam er altså veldig god, men hvis skolemiljøteamene i praksis ikke supplerer, men erstatter skolens manglende hender, vil ordningen da fungere etter intensjonen?

Skolenes landsforbund tror at det økende behovet for eksterne team er et direkte resultat av ressursmangel og for få hender ute på skolene. Når skolene ikke har tilstrekkelige interne ressurser, klarer de ikke jobbe forebyggende og blir avhengig av ekstern hjelp når utfordringene blir for store. De eksterne teamene har altså sin plass, men deres støtte kan aldri erstatte det daglige arbeidet som utføres av skolens egne ansatte.

Mange kommuner har ikke nok lærere, og mange steder er det høy grad av ufaglærte. Prioriter å bruke penger på å øke grunnbemanningen i skolen betraktelig, før miljøteam inntar norske klasserom.

Laget rundt elevene

Laget inne på skolene trenger flere kvalifiserte hender. Skolenes landsforbund etterlyser derfor igangsetting av arbeidet med en strategi for å styrke laget rundt elevene. Det kan ikke lenger settes på vent. Hvem skal ta imot de sårbare barna hvis laget rundt eleven ikke lenger er ansatt? Satt på spissen, skal de trekke kølapp og vente på tur? Det er viktig at myndighetene lytter til disse bekymringene. Skolens egne ansatte, som miljøterapeuter og andre støttefunksjoner, er de som kjenner elevene best og som sammen med lærerne kan gi kontinuerlig støtte. Det er også laget rundt eleven på skolen som kan sikre at læreren får være lærer.

Skolenes landsforbund mener at miljøterapeuter på skolene må bli lovpålagt, slik at det ikke er anledning for kommunene til å kutte i disse viktige stillingene. Ved å sikre at skolene har tilstrekkelig med ansatte som kan ivareta elevenes behov, legger vi grunnlaget for en trygg og inkluderende skolehverdag. Dette er en investering i fremtiden, som vil gi avkastning i form av elever som føler seg sett, hørt og støttet, og som blir rustet til et yrkesaktivt liv i innenforforskning.



Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

Under den muntlige høringen fikk vi spørsmål om kulturskolens plass i laget rundt elevene. Skolenes landsforbund er opptatt av et bredt sammensatt lag rundt barn og unge, og tenker derfor at kulturskolen kan ha en plass under paraplyen «laget rundt elevene». Det handler om å tenke helhetlig, og vi tror kulturskolens opplæringstilbud kan være et godt supplement til grunnskolens læreplanarbeid. Vi imidlertid opptatt av at det ikke må gå på bekostning av antall hender til stede i skolehverdagen, både i det forebyggende arbeidet og når det er ekstra presserende med fysisk tilstedeværelse.

Barnehage

Skolenes landsforbund synes det er svært positivt at bemanningssituasjonen i barnehagene tas på alvor, men oppfordrer samtidig om den fallgruven det er å begrunne økningen i frie midler ut ifra et spesifikt behov uten å øremerke bevilgningen.

Vi er også fornøyd med at det etableres flere plasser til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning og at tilskuddsordningen til veiledning av nyutdannede utvides til også å gjelde barnehage og videregående.

Tidlig innsats er noe av det viktigste vi kan gjøre for å motvirke utenforskap og tendenser til økende ulikhet.

Veiledning av nyutdannede lærere

Når det gjelder videreutdanning er vi glad for at flere yrkesgrupper i laget rundt elevene får ta del i ordningen. Vi er likevel spent på om det vil få en konsekvens for omfanget av deltakelse når den økonomiske rammen ikke utvides og vilkårene reduseres sammenliknet med dagens ordning.

Etter- og videreutdanning

Når det gjelder etter- og videreutdanning er vi fornøyd med at det er flere grupper i laget rundt elevene og lærerne som får ta del i dette tilbudet. Vi er innforstått med at dagens etter- og videreutdanningsordning i utdanningssektoren er god sammenliknet med andre sektorer, men vi er samtidig spent på om det vil få en konsekvens for omfanget av deltakelse når den økonomiske rammen ikke utvides og vilkårene reduseres sammenliknet med dagens ordning.

Fagskolen

Skolenes landsforbund er glad for at det opprettes 1000 nye studieplasser på fagskolen, selv om det ikke er tilstrekkelig i forhold til lovnadene i Hurdalsplattformen. Vi er også positive til at det foreslås midler til NOKUT for å styrke saksbehandlingen av søknader om akkreditering av fagskoleutdanninger. Dette er en viktig forutsetning for at fagskolene raskt skal kunne imøtekomme arbeidslivets kompetansebehov.

UH

Selv om Skolenes landsforbund er glad for prioritering av høyere yrkesfaglig utdanning ser vi at det i dette budsjettet går på bekostning av høyere utdanning og forskning, og er bekymret for hvilke konsekvenser det eventuelt kan medføre.



Skolenes landsforbund

Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

Fellesskolen som en reell politisk satsning

Skolenes landsforbund er svært bekymret for hvordan den hardt pressende økonomien i kommunene får konsekvenser for barnehagen og fellesskolen. I tillegg til at laget rundt elevene forsvinner, legges skoler ned og utdanningsprogram kuttet. Stikk i strid med politiske satsninger. Når fellesskolen svekkes ser vi nå at private aktører er raskt på plass og villige til å ta over ballen, slik tilfellet er i eksempelvis Innlandet.

Skolenes landsforbund etterlyser en enda større politisk vilje til å tørre å prioritere fellesskolen. Tildelingen av midler til kommunene må øke, slik at de får et handlingsrom og en reell mulighet til å prioritere skole og oppvekst og ikke kun slukke branner. I tillegg må bevilgningen av midler ha en innretning som sikrer at de faktisk når skole- og oppvekstsektoren. Det skal fortsatt være lokalt handlingsrom til å prioritere ut ifra lokale forhold, men det kan ikke under noen omstendigheter være anledning for kommuner og fylkeskommuner til å omdisponere midlene fra skole og SFO til andre sektorer – med den konsekvens at loven brytes. Vi må sikre at pengene kommer frem!

Det er viktig å presisere at selv om vi prater i kroner og øre, så er det egentlig ikke en kamp om penger. Det er en kamp om fremtiden til barn og unge. Om en fellesskole som bidrar til å skape små forskjeller i samfunnet, og som fungerer som møteplass for barn fra ulike samfunnslag og dermed fremmer verdier som respekt, toleranse og likestilling. Fellesskolen er «limet» i det arbeidet som må gjøres for å håndtere de samfunnsutfordringene vi står overfor.

Den norske fellesskolen har for dårlige rammevilkår, og det vil kreve en investering i form av et økonomisk krafttak for å lykkes. Skolenes landsforbund er bekymret for at det er de mest sårbarna barna som i praksis blir en salderingspost i mye større grad enn tidligere, fordi laget rundt forsvinner og ressursene til klasseundervisning allerede er redusert maksimalt.

For Skolenes landsforbund

Mette Johansen Walker
Forbundsleder

Jeanine Norstad
Forbundssekretær